

haandværker kunde flytte hen paa Landets Grund og tage sine Kunder med sig, vilde han være ulige bedre stiller end de andre Haandværkere, der blive tilbage i Kjøbstaden, thi han vilde jo, som oftere er bemærket, være fritaget for de svære Communalafgifter, som ere saa trykkende i Kjøbstæderne, og han vilde ogsaa have en mindre Huusleie at udrede. Jeg kan allsaa ikke indsee, at det virkelig paa denne Maade skeer Kjøbstæderne deres Ret. Jeg kan heller ikke frigjøre mig for den Frygt, at man gaaer Kjøbstæderne for nær, naar man vedtager en saadan Bestemmelse, fordi de virkelig igjennem Aarhundreder have vundet Gavn paa at have Forret til visse Haandværksbrug. Idet Landet har sin Hovednæringsvei i Agerbruget, saa have Kjøbstæderne deres Hovednæringsvei i Haandværksbruget, og naar man vil tage dette formeget fra dem, vil man endydeligere svække dem, hvis Naar navnlig i de senere Aar ingenlunde have været gunstige.

Dregendahl: Med Hensyn til, hvad den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 8de Valgfreds (Nimstød) nylig bemærkede, at det var en naturlig Concurrence, man skaffede tilveie, naar man lod Landhaandværkerne concurrere med Kjøbstadhaandværkerne, skal jeg bemærke, at det netop forekommer mig, at det vilde være en unaturlig Concurrence. Lovgivningen har nemlig stillet disse to forskjellige Afdelinger af Haandværkere i ulige Raar, og den Concurrence, som skeer under ulige Forhold, er ikke naturlig; man maa vel erindre, at Lovgivningen gjennem en lang Række af Aar har bidraget til at skabe Kjøbstæderne til det, de nu ere, og bidraget til, at der er sat Capitaler i Bygninger og Bedrift, men, naar den foreslaaede § 21 vedtages, vil den meget væsentligt bidrage til, at dette Forhold vil forrykkes og forstyrres. Jeg vil ikke sige, at det jo efter en Tids Forløb vil udjævne sig; thi det ligger i Handelens og Industriens Natur, at den skal concentreres, men i den første Overgangstid vil det lettelig kunne paasføre de nuværende Eiendomsbestodere i Kjøbstæderne et ikke ringe Formuestab. Naar det bliver tilladt Landhaandværkerne at arbejde for Kjø-

stæderne, saa har den ærede Rigsdagsmand jo selv forudsat, at en heel Deel Kjøbstadhaandværkere vilde flytte ud paa Landet. En stor By som Kjøbenhavn og selv de større Provindsbyer, antager jeg ikke, at det vil skade saa syndeligt, men vi have desværre flere smaa end større Byer, og jeg mener, at naar flere næringsdrivende Familier flytte bort fra en saadan mindre By i Løbet af et eller to Aar, da vil det vistnok kunne bevirke et ikke ubetydeligt Fald i Eiendomspriserne. Rigtig nok vil jeg haabe, at Eiendommene efter ikke mange Aars Forløb ville vinde deres Værdi tilbage igjen, men de nuværende Eiendomsbestodere, der blive nødt til nu at sælge deres Eiendomme til ringere Pris; end de virkelig ere værd, ville ikke have nogen Fordeel af, at Eiendommene efter en Tids Forløb igjen vinde en højere Pris til Fordeel for dem, der have kjøbt dem, og det er just de smaa og mindst formuende Eiendomsbestodere, som ville være udsatte for dette Tab.

Balle: § 23 er omtalt fra forskjellige Sider, deels som en Paragraph, der har meget ringe Betydning, og deels som en Paragraph, der har overordentlig stor Betydning. Jeg troer, at det Sidste kommer Sandheden nærmest. Der er een Henseende, i hvilken den har en overordentlig stor Betydning, navnlig med Hensyn til at forebygge en Spaltning i Kjøbstæderne selv. Den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 2den Valgfreds (Schouby) omtalte igaar, hvorledes Kjøbstæderne hidtil havde staaet paa et resigneret Standpunkt. Det er i visse Henseender særdeles godt, at Kjøbstæderne ikke i lige Grad som Landet allerede have begyndt at udvikle en vis politisk Interesse, thi, dersom de havde begyndt derpaa, vilde de meget snart have opdaget, at Spaltningen ligger i Kjøbstædernes egen Midte. Det er denne Spaltning, som vi ikke skulle søge at beholde, og dersom denne Paragraphs Udstrygning kunde bidrage til at forebygge denne Spaltning, saa var der ved vundet et overordentlig stort Gode.

Men det er ikke blot af denne Grund, at jeg troer, at denne Paragraph er af overor-